

״וסי יונגמן, מי שהיה רקדן להקת בת-שבע, סוליסט בזכות עצמו ויוצר, ממשיך לרקוד... הפעם עם מטופליו, תינוקות וילדים.

בשיחה אישית, שקיימתי עמו, הוא מספר בפתיחות על רגעי הקושי והמשבר, התסכולים, ההצלחה, הוויתורים שעשה לא פעם למען הקריירה, והתהליך שעבר ועדיין עובר עם עצמו דרך מטופליו... שיח כנה על נפש שמחוברת לעשייה

בין השנים 1999-1990 היית רקדן בלהקת בת-שבע. מה גרם לך להתחיל ליצור לאחר שלוש שנים?

היה לי רצון עז להתבטא עוד יותר, וגם באופן אחר מזה שבלהקה. זה נכון שקיבלתי הרבה ביטוי אישי על במות הלהקה, בתפקידי סולו מכובדים, אבל זה לא הספיק לי. הנפש שלי ביקשה לחפור עוד בעצמי, בעומקים אישיים. בהתחלה, יצרתי את דואט שהיה ריקוד לשניים, אבל, לאחר מכן, יצרתי ארבע יצירות סולו נוספות שונות. רוב העבודות, שהגיעו לאחר מכן, היו גם עבודות סולו/ דואטים או שיתופי פעולה עם מעט אמנים אחרים.

איך הצלחת לשלב בין תפקידך כרקדן בלהקה לבין תפקידך כרקדן עצמאי וכריאוגרף בתחילת דרכו בלי שהתנגש בזהותך כיוצר?

אכן, זה היה אתגר לא פשוט, אבל רציתי לאתגר את עצמי עוד יותר ממה

באחר. היום אני חושב שזה קצת יומרני להאמין שאתה מגיע לאנשים דרך הבמה ומשנה להם את המציאות. חיים של אחרים הם חיים של אחרים והם עושים עם זה מה שהם רוצים. היום, כמטפל, אני יודע בוודאות שאני משנה דרך תנועה את גורל האנשים.

עצם העובדה שאין קשר של מחויבות בין יוצר לקהל מפר את האפשרות, לתפיסתך, שאמנות תשנה חיים של אחרים?

אני חושב שאתה יוצר קודם כול כדי למען עצמך. אין לך שום נגיעה ישירה שמבטיחה את ההשפעה שלך על הקהל באופן אישי וישיר. כשהשיח אינו אישי ומחייב כפי שמתקיים בטיפול, התוצאה שונה.

למה בחרת להקדיש קרוב ל-20 שנה מחייך ליצירה, אם אתה לא בטוח שנגעת באנשים שהופעת מולם?

באותה תקופה האמנתי במה שאני עושה. בכל פעם שעליתי על הבמה הכוונה שלי הייתה להגיע לאנשים. ואכן הגעתי לאנשים. שוב, באופן שונה וביחסים שונים מאלו שאני מממש היום. לגבי הסיפוק שלי מעצמי כאמן, כיוצר, אני מסופק מהתוצאות, אבל מהדרך עצמה, אני יכול להגיד שהיו הרבה משאבים שהוציאו ממני המון אנרגיה לריק ואפילו הובילו אותי לרגעי סבל. בדיעבד, אני מאמין שהייתי צריך לסיים עם זה לפני.

״עדיין רוקד את ריקוד החיים״

מתוך שיחה בין ליאת קצור ויוסי יונגמן

על איזה סבל מדובר?

הסבל נבע בעיקר מביטוי חומרי. היום יום הפך הישרדותי, כמו המצב היום-יומי, וזה הפריע לי להגשים את מה שאני הכי אוהב. הכרתי בזה בעיקר גם אחרי שהקמתי את הלהקה ובין השאר, בגלל זה היא התפרקה. הייתי חייב לעבור את התהליך הזה עם עצמי. בביטוי האישי שלי הייתה טמונה המשמעות. כך גם הגעתי לעולם הריקוד. התחלתי לרקוד בגיל 17, ללא רקע קודם. בזמנו, חשבתי שזו מקריות אבל כנראה שזה היה הגורל. כשהייתי בן 19 עליתי לארץ מארגנטינה בכוונה ללמוד פסיכולוגיה באוניברסיטה. במקביל, התחלתי ללמוד ריקודי בלט בירושלים ולאחר חצי שנה של לימודים אקדמיים, אחת המורות (ליאורה אקסלרוד) הפנתה אותי לאודישן למחזמר גבירתי הנאוה. לאחר מכן, התחלתי לימודים בבת דור. היה לי קשה מאוד כלכלית והפסקתי. אחרי שנתיים ליאורה כיוונה אותי לאודישן בנים, שהתקיים בעבור להקת בת-שבע. לאחר שהתקבלתי והייתי בתפקידי כרקדן מבצע בלבד במשך שלוש שנים, התחלתי, כאמור, ליצור. כשנפל עליי ״האסימון הפנימי״ ב-96, היה לי ברור שעבורי ריקוד הוא משמעות החיים. בלי לפרט, זה הציל אותי.

האם המפגש עם שילוב בין האמנויות תיאטרון ומחול יחד השפיע גם הוא על יצירותיך?

אכן. לאחר לימודים אלו התעוררה בי השראה גדולה. בעקבותיה יצרתי את ״הגוף הווה״. היו על כך הרבה ביקורות ויצירה זו עלתה לשיח כיצירה יוצאת דופן. ביצירה זו הבנתי שאני יכול לעמוד ולא לעשות שום דבר גרנדיוזי פיזית, ועדיין להיות נוכח ולרגש, בעודי עומד מול הקהל ורק דמעה נזלת מעיניי.

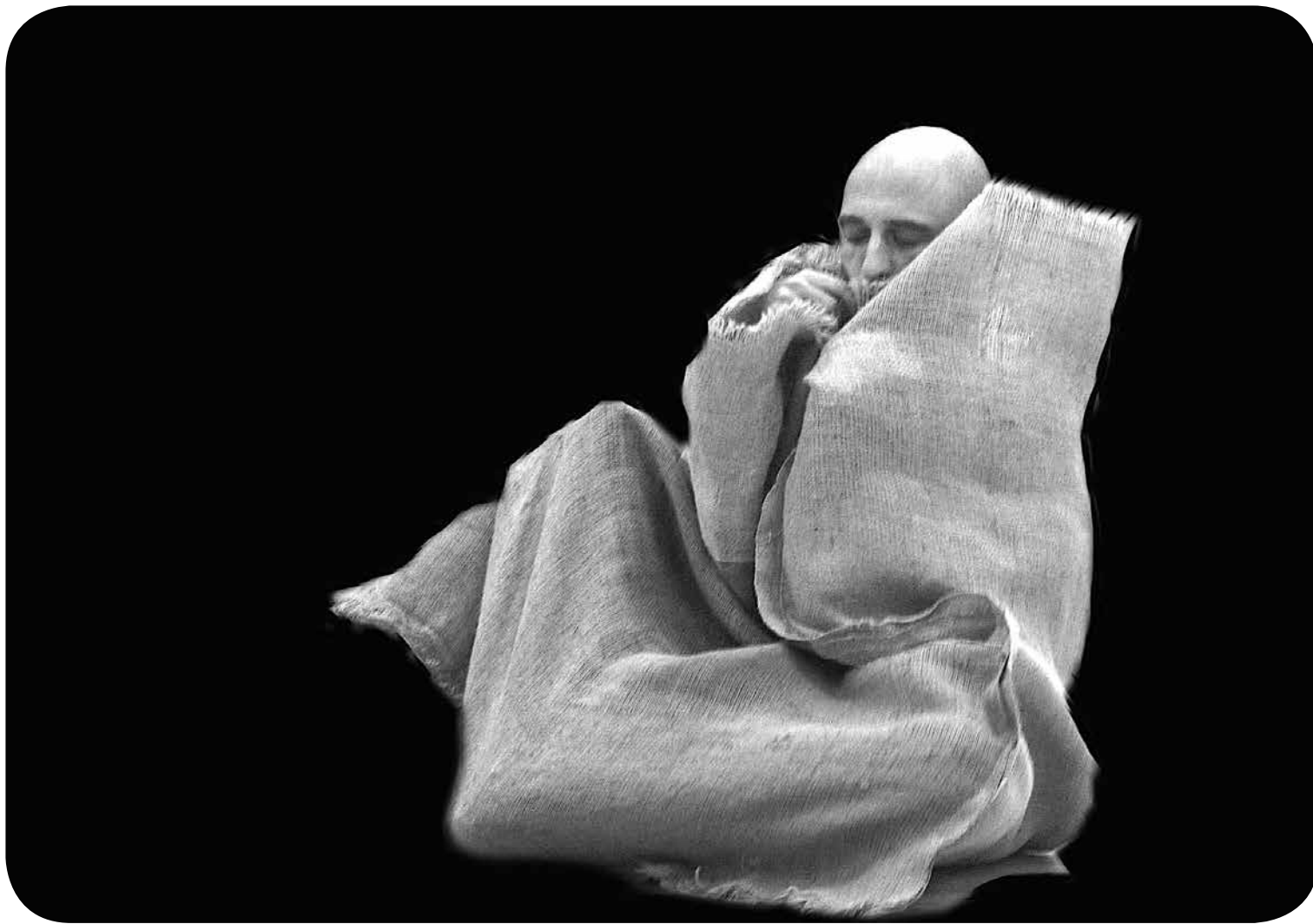
שאוהד אתגר אותי. אף שאוהד ידע להשתמש בי ובביטוי האישי שלי, רציתי להתגלות דרך עצמי עוד יותר. אוהד אפשר לי להיות אני עצמי, שזה נדיר מאוד והפך את ה״התנגשות״ לפשוטה יותר. אין ספק שבתחילת תקופת היצירה שלי הייתה ״תקופת חיפוש״ של השפה האישית שלי. אבל בשנת 1996 נסעתי לתקופה קצרה ללמוד ״בוטו״ ביפן, אצל המסטר היפני קוזואו אונו ובנו יושיטו אונו. שם נפל ״האסימון הפנימי״, התחברתי לעצמי. ״יוסי הרקדן״, ״יוסי היוצר״ ו״יוסי הפרטי״ התחברו לאחד וזו הבנתי מה אני רוצה להגיד ולמה אני עושה את מה שאני עושה.

בין השנים 1999-1993 יצרת שבע יצירות. האם אתה רואה שיש קשר בין היצירות? האם התרכזו סביב עיסוק עיקרי אחד או אמירה אחת? איך ידעת שכאן מסתיים תהליך יצירה ומכאן והלאה מתחיל תהליך יצירה חדש?

אני יכול לומר שבזמנו לא ממש ידעתי שכאן היצירה הזו נגמרה ומכאן זו התחילה. לאחר מספר חודשים שהופעתי עם יצירה אחת, הרגשתי צורך עז ליצור משהו חדש. האם היצירות התרכזו לכדי אמירה אחת? כן ולא. בסופו של דבר מדובר באותו אדם שיוצר, אך גם באותו אדם שעובר תהליכים רגשיים, אישיים והתפתחותיים שונים, ולכן אמירותיו משתנות. משמעות העיסוק שלי בתנועה, מבחינתי, הייתה ריפוי עצמי דרך ביטוי עצמי.

האם בראייתך היום כמטפל תקופת היצירה נועדה לרפא את עצמך בלבד? מהי מהות האמנות בעיניך?

על פי ניסיון חיי, ביצירה היה ערך טיפולי, פרא־אקסלנס. תהליכים שעברתי תמיד היו יותר חשובים לי מהתוצאה. זאת אומרת, רציתי להגיע לתוצר אבל זו לא הייתה הפואנטה. בזמנו, בתור רקדן הרגשתי שיש לי יכולת לרגש אנשים דרך הבמה. בתור יוצר גם חשבתי שיש לי נגיעה הרת גורל

And the Body Is choreographed and performed by Yossi Yungman, photo: Phina Even Tal

גוף הווה מאת ובביצוע יוסי יונגמן, צילום: פנינה אבן-טל

רוצה. גיליתי את זהותי כאמן ואת זהותי המינית, והייתה לי אפשרות להיות מחובר לעצמי בכל רגע נתון. היצירות שלי לא היו בתקשורת עם עולם הערכים שלהם או פעלו כהתנגדות לכך. הכרתי את בן הזוג שאני חי עמו כיום. אני אוהב אותו ומודה יום יום על זה שהוא אתי. בהמשך, לשאלתך הקודמת, הוא היה תשתית יציבה מאוד שלי להגשים את כל מה שרציתי לעשות.

האם אחד הדברים שרצית לעשות היה להגיע לתכנית הריאליטי "רוקדים עם כוכבים", בה השתתפת כשופט?
בזמנו "יוסי הקרייריסט - בעל הלהקה" בחר בכך. חשבתי שהכרה טלוויזיונית תהיה טובה לעסקים. היה לזה אימפקט כלכלי קצר. כיום, אני חושב ש"יוסי הפרטי" לא היה בוחר לעשות זאת שוב.

למה לא?

נרתעתי מזה בהתחלה, אבל אחרי שהתייעצתי עם אחרים החלטתי לעשות זאת. כשופט נהייתי לחוות חוויה של "once in a life time", אבל זה לא אני.

כיוצרים, אנו נפגשים עם דמות השופט שבתוכנו כל הזמן. תהליכי חשיבה, שיפוט וביקורת, הם חלק ממה שמניע את היצירה להיווצר ולהתגבש. יכול להיות שפנו אליך דווקא כיוון שכן היה קשר בין התפקיד הזה לבינך?

זה בדיוק העניין. אני נכנסתי לשם ל"תפקיד". התכנית לא מבקשת את עומקי השיפוט והביקורת עליהם את מדברת. מה שכן, למרות ששיחקתי "תפקיד" זה לא היה תפקיד של מישהו אחר. עדיין הייתי אני, הבאתי את

האם אתה חושב שהשיח על היצירה הזו נבע מהניסיון להגדיר את מה שעשית?

אכן. אנשים ניסו להגדיר אותי ואת היצירה הזו. עשיתי את אמנותי באופן שונה ממה שקדם לכך, אבל הייתי שלם עם זה.

האם ההכרה החיצונית בייחודיות שאתה מביא לבמה, גם ברמה הבינלאומית, הניעה אותך להמשיך בעשייתך בקדחתנות?

ברור. אתה מקיז דם עד שאתה מקבל מחמאה בכל תחום, לא רק בתחום המחול. וההכרה הציבורית, התמיכה והפידיבק החם חשובים מאוד בתהליך האישור העצמי שלך לעצמך.

מי תמך בך בתקופות הקשות? עלית לבד לארץ, בלי משפחתך? מה היה הקשר שלך עם המשפחה בזמנו?

המשפחה שלי עלתה לישראל 15 שנה אחריי. הם עלו לירושלים. לא נפגשנו יותר מדי והיינו בנתק תקופה די ארוכה, כיוון שהם לא קיבלו את אורח החיים שלי ואת זהותי כהומוסקסואל. לימים, חזרו בתשובה והקשר נותק. היום אנחנו בקשר אחרי ניתוק של המון שנים.

האם אתה יכול לומר שהעלייה ארצה והניתוק מהמשפחה היוו את הרגע הקשה ביותר עבורך?

לא. למעשה לא היה לי טוב עם ההורים והעדפתי לנתק את הקשר, כיוון שלא היו פתוחים למה שעשיתי. היום זה כבר טיפה שונה.

איך הניתוק השפיע על הקריירה שלך ועל היצירות שיצרת?
היה לי חופש רחב מאוד אחרי עלייתי לארץ לעשות ולומר את מה שאני

האחריות והמחויבות גדלה בשתי העולמות - גם בתא המשפחתי וגם ברמה המקצועית, והמענה שיכולתי לתת ברמה המקצועית קטן. כבר לא רציתי את זה יותר. הייתי אבא, המשכתי ללמד ריקוד ואז, התמזל מזלי. חבר הפנה אותי למישהי שהעבירה קורס הכשרה של ליווי התפתחותי.

כיום אתה מדריך ליווי התפתחותי לילדים ולמבוגרים?

בחמש השנים האחרונות אני מטפל ועובד רק עם תינוקות, פעוטות וילדים בעלי עיכוב התפתחותי - טיפולים פרטניים. אני מלווה כהעשרה גם כאלה עם התפתחות תקינה. יש טיפולים שנפרסים על פני תקופה קצרה, יש חד פעמיים, והרוב נפרסים על גבי מספר שנים. אני עושה סטימולציה, מגרה את כל המערכות שלהם דרך תנועה וטיפול במוטוריקה דרך יצירת הקשר האישי. ובנוסף, אני עובד עם מבוגרים פעם בשבוע - מנחה אותם לזוז, לרקוד ולעשות עבודה אישית פנימית דרך אלתור.

האם אתה מרגיש שהביטוי של הילד תופס את מקומו של הביטוי האישי שלך?

אי אפשר לטפל בשני מבלי לטפל בעצמך. האושר והסיפוק מגיעים מהחיבור הבלתי אמצעי עם הילד שמשנה את עולמו, וזה משנה את חייהם של משפחות שלמות. זה בדיוק כמו ריקוד. אני מאפשר להם להגיע לכך שיוכלו ללכת, לרוץ, לקפוץ, להשתובב - רוקד איתם את ריקוד החיים.

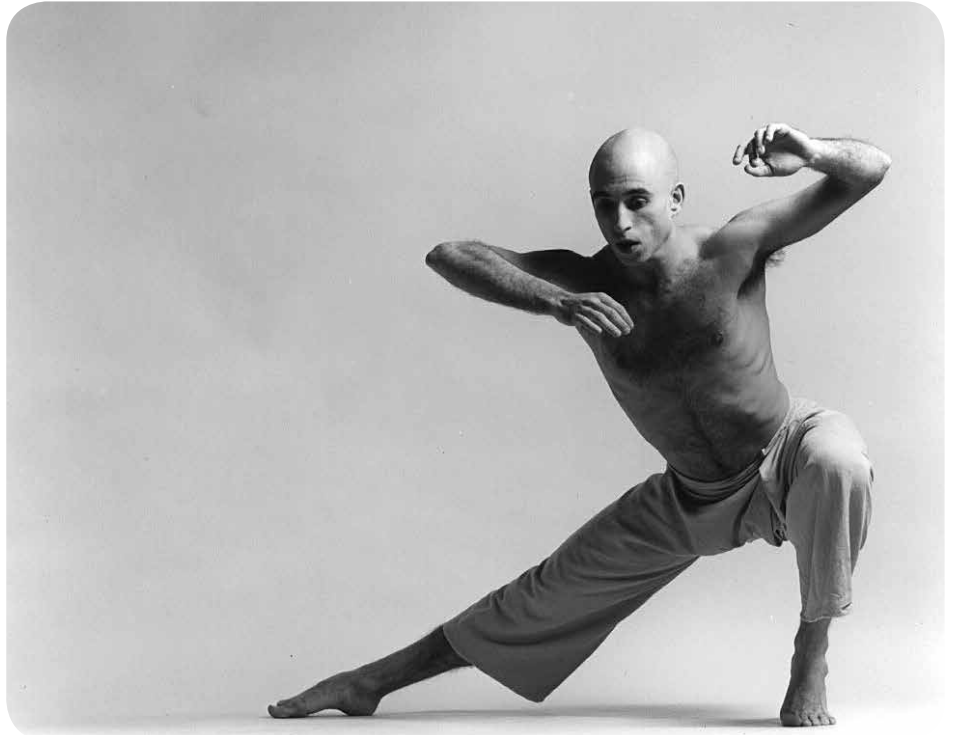
האם אתה רואה קשר בין העיסוק העיקרי שלך היום ליצירה הראשונה שלך?

כן. ביצירה הראשונה שלי (דואט) היה משהו מטאפורי מאוד, היינו מאופרים איפור מיוחד מאוד שאפשר לנו לקלף אחד את השני, וזה בדיוק מה שאני עושה היום, אני מקלף שכבות מיותרות מאנשים כדי להגיע למהות של כל אחד.

האם יש לך טיפ ליוצרים חדשים ו/או מטפלים בתחילת דרכם?

להיות מי שאתה בתור יוצר רקדן, מטפל. אם אתה רוצה להגיע לשינוי אצל האחר, אתה צריך קודם כול לעשות עבודה פנימית עם עצמך. להקשיב ללב גם כשהוא כואב, ואז להגיע לאחרים מתוך חיבור אישי לעומקים הכנים ביותר שלך עם עצמך.

ליאת קצור, יוצרת ומבצעת את מופע היחיד "לא-לה". בוגרת התכנית השנתית לכוריאוגרפיה ויצירה "כלים". בוגרת מסלולי הכשרה לרקדנים "ורטיגו" ו"מטה אשר" בגעתון. בצעירותה רקדה בלהקות הפולקלור "הורה ירושלים" ו"זוז במחול-מודיעין".

גוף הווה מאת ובביצוע יוסי יונגמן, צילום: גדי דגון
And the Body Is choreographed and performed by Yossi Yungman, photo: Gadi Dagon

עצמי ואת הביקורת שלי באופן שרק אני מתבטא דרכו, בדרך רגישה ואישית, ומזה כן נהנית.

האם אתה חושב שהתכניות האלו מקדמות את עולם המחול?
יש לזה אימפקט רגעי בלבד. אפשר להגיד אולי ש"סצנת המחול חוותה שנים של חסד ותהילה טלוויזיונית", אבל שם זה נגמר. וזה מה שקרה גם עם כניסתך לתכנית בערוץ בייבי? לחלוטין. זה היה חד פעמי, פרויקט חד פעמי על פי הזמנה.

מתי התרחשה התפנית בה החלטת שמבחינתך הסתיימה תקופת היצירה, הבמה ואולי מעט הטלוויזיה ועברת לטיפול פרופר?

זה היה תהליך ולא החלטה של רגע. ב־2006, לפני הצגת הבכורה של היצירה ילדה (האחרונה שהעליתי בביצוע הלהקה), הגעתי לפגישה עם המנהל האמנותי וכשחניתי את האופנוע ראיתי אבא הולך עם ילד יד ביד. זו הייתה הפעם הראשונה שזה משך את תשומת לבי. שנה לאחר הבכורה כבר אימצתי ילד. זה שינה את חיי באופן קריטי. המאזן הנפשי רגשי השתנה וגם סדר העדיפויות שלי. הסבל הכרוך בהישרדות המקצוע גבה מחיר שכבר לא הייתי מוכן לשלם. הסתכלתי קדימה ושאלתי את עצמי, האם עוד 10 שנים מהיום אגיע למקום אליו שאפתי להגיע לפני 10 שנים? הבנתי שיש סיכויים מאוד גבוהים שאשאר בדיוק באותו המקום. אז החלטתי שזהו, אני מוותר על זה.

יוסי יונגמן בליווי התפתחותי לתינוקות, צילום: אלון פורת
Yossi Yungman working with babies empowering their development, photo: Alon Porat

איך אתה מסביר את הוויתור על הריקוד והיצירה, שהיו החופש שלך?

הייתי מותש וכבר לא חופשי. כל הזמן הייתי עסוק בעניינים הכלכליים. כשזה כל מה שמעסיק אותך הערך של היצירה פוחת.

לאן רצית להתקדם? לא ידעתי, הרגשתי שהקושי לא משתלם לי.